

ION CREANGĂ

Punguța cu doi bani

Era odată un moșneag și o babă; moșneagul avea un cucoș și baba o găină. Găina babei se oua de câte două ori pe zi și baba mânca o mulțime de ouă; iar moșneagului nu-i da nici unul. Moșneagul într-o zi se supără și zise:

— Măi babă, mănânci ca în târgul lui Cremene. Ia dă-mi și mie niște ouă, ca să-mi prind pofta măcar.

— Da' cum nu! zise baba, care era foarte zgârcită. Dacă ai poftă de ouă, bate și tu cucoșul tău, să facă ouă, și-i mânca; că eu așa am bătut găina, și iacătă-o cum se ouă.

Moșneagul, pofticios și hapsin, se ia după gura babei și, de ciudă, prinde iute și degrabă cucoșul și-i dă o bătaie bună, zicând:

— Na! ori te ouă, ori du-te de la casa mea; ca să nu mai strici mâncarea degeaba.

Cucoșul, cum scăpă din mâinile moșneagului, fugi de acasă și umbla pe drumuri, cucuiet și buimăcit. Și cum mergea el pe un drum, numai iaca găsește o punguță cu doi bani. Cum o găsește, o și ia în clonț și se întoarce cu dânsa înapoi spre casa moșneagului.

Pe drum se întâlnește cu o trăsură în care ședea un boier cu niște cocoane. Boierul se uită cu băgare de seamă la cucoș, vede în clonțul lui o punguță și zise vezeteului:

— Măi! ia dă-te jos și vezi ce are cucoșul cela în plisc.

Vezeteul se dă iute jos din capra trăsurei, și c-un feliu de meșteșug, prinde cucoșul și luându-i pungața din clonț o dă boieriului. Boieriul o ia, fără pă sare o pune în buzunar și pornește cu trăsura înainte.

Cucoșul, supărat de asta, nu se lasă, ci se ia după trăsură, spuind neîncetat:

***Cucurigu! boieri mari,
Dați pungața cu doi bani!***

Boierul, în ciudat, când ajunge în dreptul unei fântâni, zice vezeteului:

— Mă! ia cucoșul ist obraznic și-l dă în fântâna ceea.

Vezeteul se dă iarăși jos din capră, prinde cucoșul și-l azvârle în fântână! Cucoșul, văzând această mare primejdie, ce să facă? Începe-a înghiți la apă; și-nghite, și-nghite, până ce-nghite toată apa din fântână. Apoi zboară de-acolo afară și iarăși se ia în urma trăsurei, zicând:

***Cucurigu! boieri mari,
Dați pungața cu doi bani!***

Boierul, văzând aceasta, s-a mirat cumplit și a zis:

— Mă! da' al dracului cucoș i-aista! Ei, las' că ți-oiu da eu ție de cheltuială, măi crestatule și pintenatule!

Cum ajunge acasă, boierul poruncește bucătăresei să ia cucoșul, să-l azvârle într-un cuptor plin cu jărat și să pună o piatră la gura cuptorului. Bucătăreasa face așa. Cucoșul însă, cum vede această mare strâmtoare, începe a vărsa apa din el, și varsă el, varsă, până ce stinge tot jăratul și răcește cuptorul de tot; ba încă se face o potopire de apă prin bucătărie, de-a turbat pe bucătăreasă. Apoi sare afară din cuptor, trece la fereastra boierului și începe a bate cu ciocul în geamuri și a zice:

***Cucurigu! boieri mari,
Dați pungața cu doi bani!***

Boierul, văzând că nu-i poate veni de hac, strigă vezeteului:

— Măi, ia cucoșul ist drăcos și-l azvârle în cireada boilor și-a vacilor; poate vreun buhaiu înfuriat i-a veni de hac; l-a lua în coarne, și-om scăpa de supărare.

Vezeteul iarăși ia cucoșul și-l zvârle în cireadă! Atunci, bucuria cucoșului! Să-l fi văzut cum înghițea la buhai, la boi, la vaci și la viței; pân-a înghițit el toată cireada, ș-a făcut un pânțec mare, mare cât un munte! Apoi iar vine la fereastră, întinde aripele în dreptul soarelui, de întunecă de tot casa boierului, și iarăși începe:

***Cucurigu! boieri mari,
Dați pungața cu doi bani!***

Boierul, când mai vede și astă dandanaie, crăpa de ciudă și nu știa ce să mai facă, doar va scăpa de cucoș. Mai stă boierul cât stă pe gânduri, până-i vine iarăși în cap una:

— Am să-l dau în haznaua cu banii; poate va înghiți la galbeni, i-a sta vreunul în gât, s-a îneca și-oiu scăpa de dânsul.

Și cum zice, ia cucoșul de o aripă și-l azvârle în haznaua cu bani. Cucoșul înghițește el la galbeni, înghițește, până ce înghițește toți banii din hazna și lasă locul curat. Apoi iese de-acolo, trece la fereastra boierului și iarăși:

***Cucurigu! boieri mari,
Dați pungața cu doi bani!***

Acum, după toate cele întâmplate, boierul, văzând că n-are ce-i mai face, i-azvârle pungața. Cucoșul o ia de jos cu bucurie, se duce la treaba lui și lasă pe boier în pace. Atunci toate paserile din ograda boierească, văzând voinicia cucoșului, s-au luat după dânsul, de ți se părea că-i o nuntă, și nu altăceva; iară boierul se uita galiș cum se duceau paserile și zise oftând:

— Ase, se duc și averile mele! Acum n-am ce mai face, că doar cucoșul era cu pricină!

Cucoșul însă mergea țăntos, iar paserile după dânsul, și merge el, și merge, până ce ajunge la casa moșneagului.

Când era la poartă, începe a cânta:

***Cucurigu! boieri mari,
Dați punga cu doi bani!***

Moșneagul, cum aude glasul cucoșului, iese afară cu bucurie; dar când se uită la poartă, ce să vadă? Cucoșul lui era mare cât un dulap, iar după dânsul veneau cârduri-cârduri de paseri și cirezi de vite! Moșneagul, când a văzut atâta bogăție, nu știa ce să mai facă de bucurie.

Atunci cucoșul zise:

— Stăpâne, așterne un țol aici în ograda casei.

Moșneagul, iute ca un fulger, așterne țolul. Cucoșul atunci se așază pe țol, scutură din aripi și dă o dată din gură drumul la toată cireada de vite; apoi scutură iarăși din aripi și dă drumul la toate paserile; pe urmă se scutură de trei ori și varsă pe țol un munte de galbeni, de strălucea ograda de la soare!

Moșneagul, văzând aceste, nu mai știa ce să facă de bucurie; săruta cucoșul și-l dezmiarda ca pe un copil.

Atunci, numai iaca și baba vine la gard, plesnind de ciudă când a văzut atâta bogăție!

— Moșnege, zice ea umilită, dă-mi și mie niște galbeni!

— Ba nu! zice moșneagul. Când ți-am cerut eu ouă, știi ce mi-ai răspuns? Bate și tu cucoșul, să facă galbeni, că eu așa am bătut găina și iaca cum se ouă!

Baba atunci, de ciudă, se duce în ogradă, prinde găina de coadă și-i dă o bătaie bună, zicând:

— Na! ori fă galbeni, ori du-te de la casa mea!

Găina, cum scăpă din mâinile babei, fugi pe drumuri. Și cum mergea ea, găsește o mărgică și o înghite. Apoi vine înapoi la casa babei și începe de la poartă:

Cot-codac! Cot-codac!

Baba iese cu bucurie la poartă, zicând:

— Păși, păși, găinușa mea, că mi-a aduce ea galbeni!

Găina se așază pe un cuib și se ouă... o mărgică! Baba, când vede că găina s-a ouat o mărgică, o prinde și-i sucește gâtul! Și așa baba a rămas săracă ca un deget și lipită pământului.

Moșneagul însă a rămas foarte bogat; el și-a făcut case mari și grădini frumoase, și trăia foarte bine; iar pe cucuș îl purta în puf și în mătase, ca pe un mare boier, și-i pusese o salbă de galbeni la gât. Și așa s-a sfârșit povestea.

